

INNSPILL TIL ENERGIKOMMISJONEN FRA NATURVERNFORBUNDET

Klimakrisa og naturkrisa må løses sammen. For at Norge skal ta sin andel og bidra til at verden innfrir 1,5-gradersmålet, må Norge redusere klimagassutslippene med 3 millioner tonn i året og bli fossilfritt innen 2040. Sammen med målet om å stoppe tapet av naturmangfold må det ligge til grunn for Energikommisjonens arbeid og anbefalinger. Målet i Hurdalsplattformen om at Norge skal kutte 55 prosent av utslippene fra 1990 innen 2030 gjennom hjemlige utslippskutt i alle sektorer, bør lovfestes og meldes inn til FN, slik at det er styrende for hele samfunnet og bidrar til å løfte verdens ambisjoner.

Fossilfritt Norge i 2040

Naturvernforbundets rapport Fossilfritt Norge¹ viser hvordan vi skal erstatte all fossil energi med fornybar energi. En utfasing av fossil energi innen 2040 er mulig uten storstilt utbygging av ny fornybar energiproduksjon, men det forutsetter massiv satsing på energieffektivisering, redusert energibruk i transportsektoren samt en styrt avvikling av petroleumssektoren.

Ambisiøse mål og planer for energieffektivisering

Tiltak og nye sterke virkemidler for energieffektivisering og energisparing er den raskeste og mest miljøvennlige måten å skaffe til veie mer energi på. I IEAs «Net Zero by 2050»-rapport er det en forutsetning for å nå 1,5-gradersmålet at den årlige forbedringen i energieffektivitet blir tre ganger så stor som den har vært de to siste tiårene.

Tiltak i bygg, transport, industri og forbruket ellers kan frigjøre store mengder fornybar strøm som kan benyttes til å fase ut fossil energibruk og tilrettelegge for ny næringsvirksomhet som kan bidra til omstilling. Potensialet er på flere titalls TWh, men Norge mangler virkemidler for å realisere potensialet, og Enova har ikke lenger et eget mål for redusert energiforbruk. Det er brukt mange milliarder på å hjelpe folk med høye strømregninger. Energikommisjonen må foreslå virkemidler som hjelper folk til å redusere energiforbruket. Vi trenger en kombinasjon av krav, økonomisk støtte og informasjon og kompetanseheving.

Vi forventer at Energikommisjonen legger til grunn ambisiøse mål for energieffektivisering. Stortinget vedtok i 2016 et mål om å redusere energiforbruket i bygg med minst 10 TWh i 2030. Fram mot 2040 må energiforbruket i bygg halveres.

Prioritere hva vi bruker kraften på

I en tid med klima-, natur- og strømkrise må vi velge hva vi bruker vår energi og våre arealer til. Systemet for tildeling av kraft til nye industriprosjekt bør endres fra «først meldt inn får først tildelt» til en ordning hvor relevante myndigheter prioriterer mellom de innmeldte prosjekter ut ifra om nytten for miljø er større enn skadene.

Naturvernforbundet mener at det er uansvarlig å sløse energi på å utvinne kryptovaluta. Det er også feil å elektrifisere petroleumsindustrien med kraft fra land. Den enorme investeringen det vil kreve, kan bidra til å forlenge utvinningen av forurensende olje og gass til lenge etter at verdens utslipp skal være tilnærmet null. Dermed kan dette hindre nødvendig omstilling av norsk næringsliv mens det ennå er tid.

---

¹ <https://naturvernforbundet.no/fossilfritt norge>

Det foreligger mange ønsker om å øke den energikrevende industri- og tjenesteproduksjonen. Rapporten fra Prosess21 peker på at kraftbehovet i Norge kan øke med hele 82 TWh innen 2050 som følge av blant annet datasentre, batteri- og hydrogenproduksjon og andre tiltak som skal fase ut fossil energibruk. Et økende kraftbehov kan utløse store natur- og miljøkonflikter.

Energikommisjonen må derfor se på hvordan det kan stilles strenge energi- og miljøkrav til nye virksomheter som sikrer effektiv energibruk og utnyttelse av energisystemet – og som i tillegg begrenser arealkonfliktene. En form for konsesjon som bidrar til riktig lokalisering med tanke på energibruk, kan være et virkemiddel. Det må også stilles strenge krav til effektiv arealbruk, for å hindre direkte eller indirekte nedbygging av matjord, verdifull natur eller arealer med høyt karboninnhold. En viktig forutsetning for å få til god energiutnyttelse er at nye energikrevende virksomheter lokaliseres der overskuddsvarmen kan utnyttes. I tillegg vil det være fornuftig å lokalisere nye virksomheter der det er ledig kapasitet i kraftnettet, slik at behovet for nye kraftoverføringer minimeres.

Fornybar energi på naturens premisser

Med energieffektivisering og prioritering av kraftbruken trenger vi mindre ny fornybar energiproduksjon. Vannkraft- og vindkraftutbyggingene på land har ført til store naturødeleggelser og et svært høyt konfliktnivå på grunn av et dårlig konsesjonssystem som i altfor stor grad har tatt hensyn til utbygger. Naturmangfoldet i Norge må kartlegges systematisk.

Energikommisjonen må se på hvordan hensyn til naturmangfold, friluftsliv, naturbaserte næringer og samiske rettigheter kan ivaretas og nedfelles som krav i lovverket, og om ansvaret for plan- og bygningsloven bør tilbakeføres til Klima- og miljødepartementet.

Ved utbygging av havvind må vi unngå feilene som er gjort på land. Økosystemene i havet er allerede sterkt presset. Naturvernforbundet krever at marint vern må på plass før nye områder åpnes - og at en tydelig føre-var-holdning må råde. 30 prosent av havet må vernes innen 2030. Det er helt nødvendig for å redde arter og havområder.

Naturvernforbundet minner om at verneplan for vassdrag skal legges til grunn for kommisjonens arbeid. Kommisjonen bør i tillegg vurdere vern av vassdrag der konsesjon er avslått og hvor det er store verneverdier.

En plan for omstilling vekk fra olje og gass

Ifølge FNs klimapanel må mesteparten av verdens gjenværende reserver av kull, olje og gass forbli i bakken. Det er ikke rom for utvikling av nye oljefelt når vi skal klare å begrense oppvarmingen innenfor 1,5 grader. Norsk olje- og gassutvinning må halveres innen 2030 og fases fullt ut innen 2040. Det må ikke gis nye oljelisenser på norsk sokkel, og all ny leting og prøveboring må stanses.

Det må lages en nedtrappingsplan for hele petroleumssektoren som bevarer arbeidernes rettigheter og kompetanse og sikrer behovene til lokalsamfunn som i dag er avhengig av petroleumsindustrien. Dette må baseres på en plan for rettferdig omstilling i samarbeid med fagbevegelse, partnere i arbeidslivet, miljøorganisasjoner og forskere.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder